

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVIII — Број 253 — Субота, 3 новембар 1956

МИКИ у Воденграду 8

"Гласина" ДАЛЕКОГА МАРСА

Било много лакше тражити, због тога што прашина није засула тврдо тле, већ је само

смо, положио професора на „земљу“ и потрчасмо да видимо шта се то миче усред мртвог песка.

— Змија! — крикнух. Али, није била змија. То су се кроз песак, увијајући се као змије, пробијале према сунцу плаве гране затрпаног растиња. „Каква запрепаћујућа животна снага — помислих. — Ништа не може уништити то патуљасто, неугледно дрвеће: ни хладноћа, ни суша, ни пешчане буре. Оно се пробија кроз песак и сутра ће на овом месту, као да се ништа није догодило, опет стајати плава шума! Ето због чега буре не могу да избришу канале с лица Марса.

— Где сте, другови? — позва нас слабијим гласом Лобанов. Потрчасмо к њему. Био је дошао свести и покушавао је да устане. Поново га узесмо на руке и понесосмо.

Ишли смо сад право према бази, крајним путем, преко блажих узвишења, готово изглавених пешчаном буром. Били су пусти и голи, само су се понегде, у удолинама између њих, поново дизали огромни кактуси, који су издалека личили на неке криве стубове.

— Станите! — рече наједном Лобанов. — Ово је нешто ново. Овакво растиње још нисмо видели.

Стадосмо и погледасмо на ону страну на коју нам је показивао. А тамо, у магличастом неравноравном сутону, уздицало се на видлику неко чудно дрво. Изгледало је шупљикаво, тако да се кроз њега скроз видело. Његови облици изгледали су некако строги, геометрички, какви се не налазе у природи.

— Морамо отићи да га изблике осмотримо, — одлучно рече професор.

— Доћи ћемо сутра.

— Не. Одмах. А шта ви ту мене вуцете као какву бебу? Могу ја сам да идем, — све више се узбуђивао Лобанов.

Он се оте из наших руку и, тетурајући се, крену ка необичном дрвету. Ништа нам друго није остало већ да и ми пођемо с њим.

Придржавајући професора испод руке, корачали смо по црвенкастом песку, не скидајући поглед са дрвета. Што смо му се више приближавали, оно је изгледало све чудније. Сад је личило на неку кулу од укрштених балвана и мотки. Дрвеће никад није такво. Можда на Марсу...

— Чујте, па то није дрво, — тихо рече наш командант. — Ово није дело природе.

Убрзасмо кораке. Приближивши се подножју загонетног предмета, видесмо да то заиста није било дрво. Високо у небо дизала се, сужавајући се према врху, решеткаста кула начињена од неког нама непознатог материјала. Није то био ни метал, а ни нека нама позната пластична

маса. Стубови-подупирачи били су на неким местима опрљени јаким пламеном, црни и испуцали.

— По мом мишљењу, то је катапулт за узлетање ракета, — рече на крају Сазонов? — Или нешто томе слично. Одавде је неко узлетао, то је сигурно.

— Значи ми јисмо први на Марсу? — оте ми се усклик. Лобанов слеже раменима.

— Вероватно. А можда су одавде узлетали Марсовци. Дочекујте, у ово друго не верујем баш много: узлетање се догодило, то се може видети, највише пре десет земаљских година, јер би иначе ове јаке буре све уништиле. Значи, пре нас су овде боравили гости с неке друге планете...

Ми се и нехотично обазресмо око себе, као да смо се надали да ћемо угледати неки дошљаке који су подијели ову кулу. Али, свуда наоколо било је пусто и тихо. За брежуљцима је догребаво бакрени сунчев залазак и у његовој светлости, кроз на-

ранцасту маглу, светлукала је наша Земља...

Ту се завршава кратки извештај нашег спедијалног дописника с Марса. С нестрпљивом чекамо наставак, који ускоро треба да добијемо.

Од редакције. Наставак, као што и наши читаоци свакако знају, може да дође тек после првог лета на Марс. Тек тада ћемо, најзад, тачно знати каква је то планета, има ли на њој живота, какво је на њој растиње. Сазнаћемо шта је оно што данас називамо марсовским „морима“ и „каналима“.

А на то, по свој прилици, нећемо још дуго чекати. Научка је достигла већ онај ступањ кад је могућност лета на Месец потпуно реална, после кога ће доћи и лет на Марс. Због тога смо и дозволили себи да мало „фантазирамо“, да бисмо у том облику изнели читаоцима савремене научне погледе на природу планете Марс.

(Крај)

(4) Погледасмо око себе. Оркан који је прошао уништио је све. Од марсовске шуме ни трага: била је сакривена под дебелим слојем црвене прашине. Канал се сад ни по чему није разликовао од околне бесплодне пустиње.

Али, где је наш професор? Кренусмо да га тражимо, дозивајући га без престанка преко радија. Два пута ми се учинило да се на неким местима песак миче. Потрчали бисмо на ту страну, копали... али професора није било. Прошао је један, затим други, па трећи час. — „Где је Лобанов? — узбуђено је питао из басе Сатпаев. — Шта одуговлачите? Угушите се...“ Најзад, у слушалицама се зачу неко слабо јечање.

— Јесте ли чули, Павеле Петровичу? — позвах Сазонова.

— Чуо сам. Али, где ли то он може бити?

— Добро се сећам да је Лобанов, док смо јурили ону животињу, изостао за нама. Требало би да га тражимо тамо где је била шума, — предложих ја.

Тако смо и учинили. Овде

„завејала“ удубљења и пуко-тине. И ми стадосмо плански да их раскопавамо једну за другом.

— Тражите брже, — пожуривао нас је Сатпаев, уплашен за судбину свога друга с којим се стално препирао.

Најзад, напилах руком нешто тврдо. Била је то ципела с челичним ноном. За свега неколико минута откопали смо нашег професора. Био је без свести, а кроз стакло на шлеми на његовој бради виделе су се мрље згуснуте крви. Кад бисмо само могли да му скинемо шлем и презијемо рану! Били смо беспомоћни и једино нам је остало да га што пре пренесемо до ракете.

Кренусмо на пут, опрезно носећи професора. Кад смо се спустили у корито канала, мени се поново учинило да се на једном месту песак покреће, као да неко покушава да се извуче испод њега. Обратих Сазонову пажњу на то.

— Халуцинација! Ви сте једноставно преморени, па вам се привиђа, — одговори ми он. — Ко би тамо могао бити?

Али, песак се очигледно кретао, и то сад на више места. Сазонов и ја се згледа-

МАЧКА У КУПАТИЛУ

Познато је да мачка не воли воду. Заплаваће, и то веома добро, само кад нема другог излаза. Ако мало окваси шапу, она ће је трести све докле док се не ослободи и последње капљице, а кад неким случајем упадне у воду, после ће се сатима ли-зати док се потпуно не осуши. Од свих животиња из рода мачака једино јагуар не избегава воду, па му чак чини задовољство да плива по ши-

тима купатила кад би је Памела неки пут случајно заборавила.

Стрпљивим „васпитавањем“ животиње, кад оно тече спонтано и с љубављу, постиже се много више него ма каквом

ПРОШЛОСТ У ПРСТЕНОВИМА СТОЛЕТНОГ ДРВЕЋА

У последње време научници су, помоћу годишњих прстенова дрвећа, почели да откривају многе занимљиве појаве из прошлости. Тако је утврђено да постоји одређена веза између дебљине, односно ширине прстенова и климатских и метеоролошких прилика које су владале на земљи у време кад су ти прстенови стварани. Чак и астрофизичке појаве, као што је учесталост сунчевих пега, могу да се „читају“ у прстеновима дрвећа. Тако се сваки дванаести прстен, који одговара завршетку једне сунчеве периде, одликује по дебелини и другим особеностима од свих осталих.

дресуром. Ако се мачка од малена гаји покрај пса, или чак поред миша, она ће се с њима спријатељити и ови вековни непријатељи живеће у миру и слози. Међутим, дресур мачке је изванредно тешка, ако не и немогућа. Никаква претња ни казна неће натерати мачку у воду, нити је адружити са псом или мишем.

— Добро, а какве везе са свим тим има тај анализатор свемира и његов нестанак?

— Видите, — стаде да објашњава Фајф. — Ти анализатори често изгубе равнотежу после извесног броја година provedених у свемиру. Највероватније је да се то догодило и са овим — и он је у свом поремећеном уму створио неку теорију о пропасти Флорине. Није чак ни важно каква је то теорија. За нас је од важности то да Трантор не жели да он ту теорију јавно изложи, јер би је Међузвездани биро за анализу свемира проверио и одбацио. Међутим, тиме што су се докопали тог човека, они су у могућности да из њега исцеди неке појединости које ће, нестрпљивцима, изгледати вероватне.

— То све звучи сувише заплетено, — рече Борт. — Глупости! Они не дозвољавају да се то објави, а затим га они сами објављују. Какве ту има логике?

— Трантор то не може објавити као научну чињеницу, нити сме дозволити да та теорија у потпуности дође у руке бироу, — стрпљиво му стаде објашњавати Фајф. — Али, они то могу пустити као не-одговорна препричавања. То је бар јасно.

— А због чега онда стари Абел тражи своје време тражећи тог анализатора свемира?

— Па не очекујеш ваљда да Абел јавно објави да је тај човек у њиховим рукама. Оно што Абел ради и оно што се претвара да ради — то су две сасвим различите ствари.

— Добро, — рече Рјуи. — Ако си ти, Фајфе, у праву, шта ми треба да чинимо?

— Мислим да схватате да нам прети опасност, — рече Фајф. — Морамо с њом да се ухватимо у коштак. Ако је икако могућно, пронаћи ћемо тог анализатора свемира. Све агенти Трантора морамо држати на оку. Из њихових поступака можда ћемо моћи да предвидимо ток догађаја. Морамо угушити сваки покушај пропаганде на Флорини. На први знак да је на тој планети почело да се шапуће о опасности разарања, морамо предузети најстроже мере. А, пре свега, морамо остати уједињени. То и јесте циљ овог нашег састанка: да створимо заједнички фронт. Ја знам да је свима вама стало до континенталне аутономије; мени можда више него осталима. Но, то важи само за нормалне услове. Мислим да схватате да се садашњи услови не могу назвати нор-

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ

ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

Роман од И. АСИМОВА

(32)

мадним. Сад, кад смо размотрили наш положај, остаје нам само да чекамо следећи противнички корак.

Било је то пре годину дана. Али, противник није начинио тај други корак. Ниједан од њих петорице није примио више никакво писмо. Анализатор свемира није пронађен, мада Трантор и агенти у његовој служби нису престајали да га траже. О неким немирима на Флорини није било ни говора, и производња кирта те-кла је несметано, као и раније.

А онда је читаво ствар експлодирала.

Фајф је наједном осетио да зна одговор на читаво питање, и то одговор који никако није очекивао. Због тога их је поново позвао на састанак.

Хронометар је показивао два часа и 29 минута. Ево, већ су почели да се појављују. Најпре Борт, усана чврсто стиснутих, за њим Стин, па Бал, и најзад Рјуи, с два минута закашњења.

— Племенити! — поче Фајф. — Пре годину дана ја сам рачунао да је опасност која нам прети далека. Тиме сам упао у клопку. Опасност постоји, али она није далека. Она је близу нас, веома близу. Један од вас четворице зна шта тиме мислим да кажем. Остали ће то убрзо сазнати.

— Шта ли то значи? — кратко запита Борт.

— Веленздаја! — одговори му Фајф.

ХП

ДЕТЕКТИВ

Четворица Великих племенитих гледали су Фајфа сваки на свој начин. Борт је био љут, Рјуи је изгледао као човек који се добро забавља, Балу је било досадно, а Стин је био уплашен.

Против тебе? Против Борте или мене? Ко то спрема веленздају?

— Ја не говорим о издаји упереној против једног од нас, већ против самог Сарка, — одговори Фајф.

— Сарка? А шта је Сарк ако не нас петорица? — упаде Борт.

— Замисли за тренутак да је Сарк оно што обични Саркијанци мисле да претставља.

— Не разумем ништа од свега овога, — рече Стин. — Видим само да Фајф и Борт желе да се надмудрују. Како би било, Фајфе, да нам кажеш што имаш, па да са свим тим свршимо.

— Ја сам спреман да вам изнесем чињенице... Чули сте претпостављам, о недавним нередима на Флорини.

— Мислиш ли на вести о убиству оних патролција? — запита Рјуи.

— Убијене патролције! — прасну Борт. — Они заслужују да буду убијени! Зашто дозвољавају да им се доморочи толико приближе да их могу убити? Шта они уопште

раде? Седе тамо доле и гоје се. Сувише им је добро, па су заборавили своје дужности.

— Јеси ли завршио? — запита Фајф.

— За сада јесам, Али ћу опет да се вратим на то. Најзад, у питању је моја имовина на Флорини. Иако она није велика као твоја, Фајфе, она је за мене ипак толико велика да ми је до ње стало и да се због тога бринем.

Фајф само слеже раменима и изненада се обрати Стину:

— А ти, да ли си ти чуо о нередима? Стин узрујано скочи.

— Јесам. Хоћу рећи, чуо сам сада, кад си нам ти казао...

— А ниси читао извештај органа сигурности?

— Па, ја немам увек времена за читање свих тих извештаја. Нисам знао да се од мене тражи да их читам. Нисам знао да си ти позвао да ми прописујеш шта треба да чиним.

Нисам ни мислио да ти ја нешто прописујем. Само, пошто видим да сви нисте упознати с догађајима, ја ћу вам их у-кратко изложити. Можда ће вам се учинити занимљивим.

Чудно је како се у мало речи могу сажети догађаји који су се збили у току 48 часова. Прво, у библиотеци Горњег Града на Флорини тражене су књиге о анализи свемира. Одмах затим, пред очима библиотекарке, нападнут је стражар, који је два часа касније подлегао озледама. Гоњење преступника завршило се тиме што су се склонили у тобожњу пекару једног агента Трантора. Сутрадан узору убијен је један патролција само због тога да би се злочинци докопали његове униформе. Неколико часова касније убијен је и агент Трантора који је преступницима пружио уточните.

Последње вести које су стигле говоре о откривању једног тела, заправо остатка тела претвореног у пепео, у једној од пещина у парку Горњег Града. Анализом пепела утврђено је да је одело које је убица сагорео заједно с телом било начињено од материјала од кога се праве патролциске униформе. Очигледно је да је убица, да би заварао траг, узео одело своје жртве, а оно које је имао на себи спалио. Значи, негде у Горњем Граду крије се убица прерушен у Саркијанца.

(Наставиће се)

Опсаде градова

Историја опсаде једнога града и живота оних који су се у њему налазили у тим тешким данима више претставља ону дивну и златну књигу једног народа него историја многих борби које су се десиле у његовој повести. Он, што задивљује читаоца у описима тих опсада изражава се у оном сталном и несатомљивом отпору опсађених, у њиховом презиру смрти и одлучности да бране сваку стопу земље, у патњама од глади и жеђи, које су честа појава у таквим п' иликама, итд. У свему томе огледа се понос и борбеност једног народа, а то је један сјајан доказ оне праве вредности једне нације.

Опсаде градова познате су још од најстаријих времена. Краљ Деметрије II Македонски (337—283), један од највећих и најспособнијих војсковођа свога времена, нарочито је познат у историји због својих вештих опсада. Године 306 пре наше ере он је опсадио и освојио Саламину, па је добио назив Полиоркетес, што значи „опсађивач градова”. Иначе, и

стари Римљани су предузимали многобројне опсаде, а оне су појава и савременог доба.

Опсаде градова биле су често дуге и веома тешке по својим последицама. У стара времена оне су могле да трају и по више година. У Старом веку најчувеније су: опсада Троје, Јерусалима и Картагине.

Опсада Троје трајала је десет година, од 1193 до 1183 пре наше ере. Опсадали су је Грци под вођством Агамемнона и коначно је на превару, како предање каже, заузели. Град су поपालили и порушили, а многе становнике поубијали. Опсада Троје опевана је у једном од највећих епова света, у Хомеровој „Илијад”.

Јерусалим је опсадио вавилонски цар Навукодоносор II, 586 године пре наше ере. Опсада је трајала пет месеци. Том приликом Вавилонци су разорили и запалили величанствени двор и храм, а десетине хиљада Јевреја одвели у ропство. „Вавилонски цар је, пише у хроникама, одвукао читав Јерусалим, и све кнежеве, и сву храбру војску, и све уметнике и градитеље... Јудејски цар предао се на милост и немилост победнику заједно са својом породицом”.

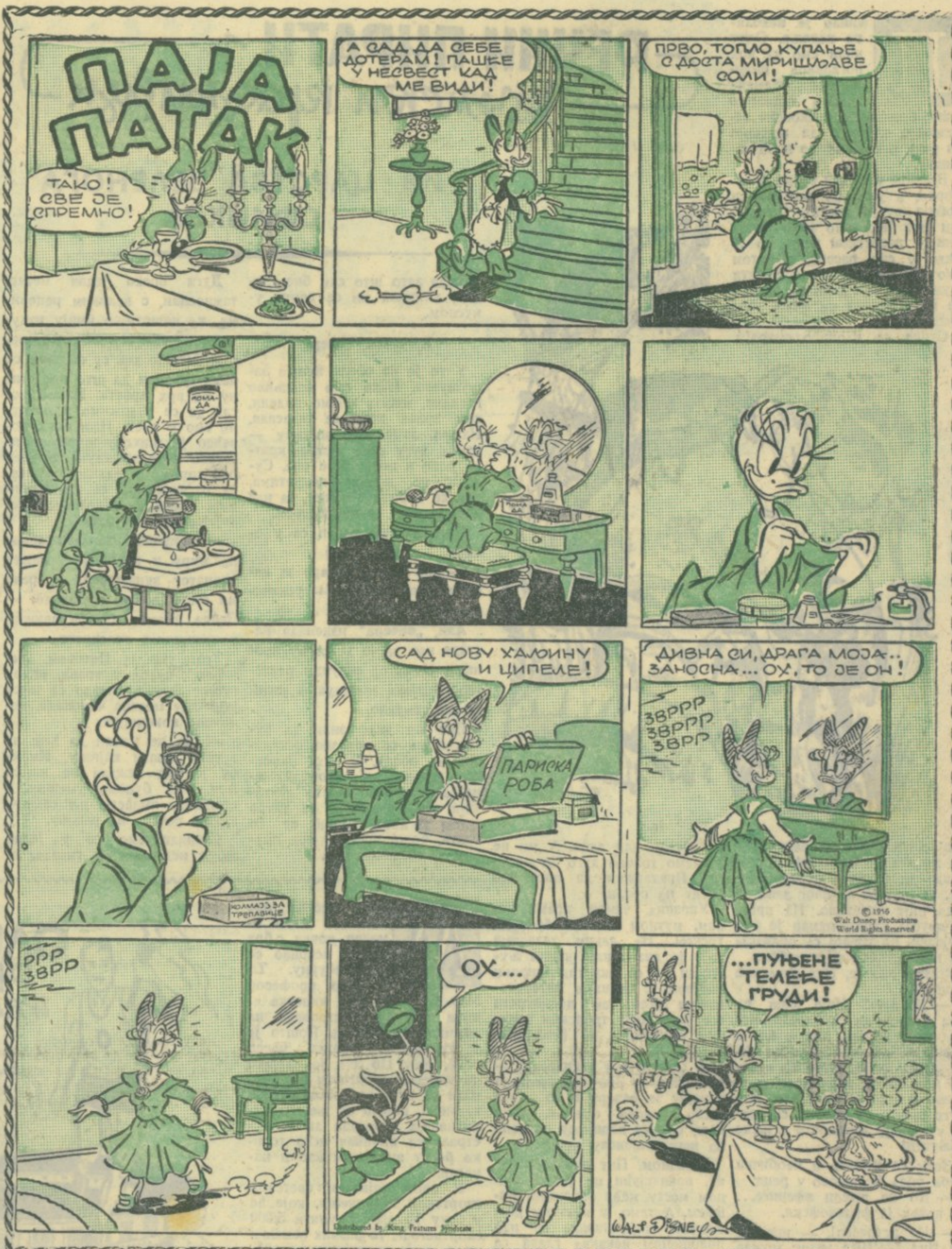
Опсада Картагине (147—146 пре наше ере) трајала је једну годину. Картагину је освојио римски војсковођа Сципион Емилије-Млађи. Овај град Римљани су опсадали и с копна и с мора. За време опсаде, у граду су се појавиле болести и глад. У пролеће 146 године Римљани су најзад извршили општи јуриш, али ни тада Картагињани нису клонули. Они су упорно бранили сваку улицу, сваку кућу и сваку стопу своје земље. Уличне борбе прса у прса трајале су шест дана. Најзад је Картагина пала. Око 50.000 преживелих Римљани су претворили у робове. Римски сенат издао је наређење да се поруше и попаде сви делови града који су остали цели. После тога зграштите је преорано, а на цео тај простор римски свештеници башили су анатему. Тако је Картагина као град престала да постоји. Тиме је била испуњена жеља римског сенатора Катона, који је сваки говор у сенату завршавао речима: „Уосталом, мислим да Картагину треба разорити”.

Римски писац Вегеције с краја IV века наше ере познат је по својој сјајној „Расправи о војној вештини”. На једном месту у том свом делу он се осврће и на опсаде градова, на начин како треба опсађени град нападати, како се треба у опсађеном граду бранити, какво оружје треба употребљавати итд. Оружја која он препоручује су: „корњача”, „ован”, коса, покретни закљон, покретни кров, галерија за приближавање и кула. Вегеције пише да је многи непријатељ који је упао у неко место претрпео прави покољ. Опсађени су то постигли захваљујући томе што су при упаду непријатеља и даље остали господари бедема, кула и других високих утврђења, а цело становништво, и старо и младо, уништавало је нападача камењем и другим оружјем које се баца.

У даљем излагању Вегеције пише да се нападач при опсади служи разним лукавствима. Тако се он претвара као да је клонуо, па се удаљава, али чим примети да су стражари на бедему напустили места и да је код опселнутих завладала ваљива безбедност, нападач се користи ноћном тамом, нечујно се приближава и пење уз зидине тврђаве. Због тога кад се непријатељ повуче треба удвојити опрезност, обезбедити стражарска места на бедемима, а стражаре зими заштити од хладноће, а дети од жеге. Добро је у кулама понекад држати извешчане псе, да они својим њухом открију приближавање непријатеља и то објаве лавежом. „Познато је, пише Вегеције, да су гуске способне да гањем омету ноћна изненађења. Када су Гали заузели тврђаву Капитола, римско име ишчезло би за сва времена да Маније, пробуден гањанем гусака, није спречио непријатеља који је нападао. То је сјајан доказ наклоности среће која је хтела да ови исти људи (Римљани) који су доцније покорили цео свет имају за спасиоца једну слабу птицу”.

У феудализму и све до средине 15 века, времена у коме се појављује артиљерија, у опсадању градова није било неког напретка. Средином 14 века напушта се употреба „ованова”, а за приближање зидова употребљавају се мине. Проналазак барута у 13 веку и употреба артиљерије довели су до знатних промена у начину утврђивања градова и изменили начин опсаде. Из тога времена чувена је једна опсада из наше историје. То је опсада Новог Брда, које су Турци 40 дана бомбардовали из великих топова и заузели 1 јуна 1455 године. Том приликом многе грађане су посекли, а друге у ропство одвели.

Доцније се све више напредовало у техници опсаде и одбране градова, али примери из Другог светског рата, као што је случај немачке опсаде Ленинграда, показали су да ни најмоћнија средства често нису у стању да слома дух и снагу опсађених.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

КАПЕ У НАШИМ КРАЈЕВИМА

За време турске владавине у нашим крајевима, појели су да носе фесове и наши људи. Турци су тиме хтели да покажу да су сви њихови поданици Турци, пошто носе фесове.

После устанка, у Србији су носили шешире само страни конзули и понеки совјетник, обично који је дошао из Војводине. Шешир је почео да се носи више тек од почетка осамдесетих година прошлог века, па је брзо ушао у народ. Трговци, да би могли да продају што више ове стране робе, искористивали су партијске трговце, те се по шеширу могло познати којој партији неки човек припада.

Сељаци у Војводини носили су велике и тешке црне шешире, с великим, навише посувраћеним ободом. Ти шешири били су познати као граничарски и шајкашки. Овакви шешири ношени су и по свој некадањој Војној граници. Кад је укинута Војна граница, онда је тај шешир променио облик: имао је мањи и раван обод.

Овакве шешире носили су људи по Срему, Славонији и Хрватској, негде с мањим, а негде с већим ободом. Најмањи шешир који су сељаци носили био је такозвани шкрљак, у околини Загреба. Шкрљак има веома мали обод посувраћен навише, а био је искићен с три перца у народној тробојци. У Дубровнику су израђивани шешири без обода, који су називани клобуком.

По Словенији су се носили мали меки шешири, махом зелене боје и с малим ободом. Носили су такве шешире и црне боје, са широким зеленом траком. Ови шешири били су познати као ловачки, а обично су украшавани брадом дивокозе или пером неке птице.

Сламе шешире сељаци су носили нарочито за време жетве. По Шумедији су их плели сами сељаци. То су били шешири с великим ободом,

ГДЕ СЕ НАЛАЗИ АРАПСКО МОРЕ?

Арапско Море (Оманско Море, арапски: Bahr el Hind) је део Индијског Океана, а налази се између Деканског Полуострва и Арабије. Оно заузима простор од 6.780.000 квадратних километара.

Најдубље место у Арапском Мору налази се у његовом јужном делу и износи 5.289 метара. Најпознатија острва у овом мору су: Лакедиви, Малдиви, Сокотра и неколико острва уз обалу Јужне Арабије с групом Курна-Мурна. Источна обала Арапског Мора припада Индији, а западна султанату Мускату, Оману (Арабија) и Сомалији (Африка). Најважније луке налазе се на западној обали Пакистана и Индије. То су Бомбај и Карачи, затим Гвада (припада Оману), па Каликут, Кошин итд.

ШТА ЗНАЧИ АЛМА МАТЕР?

Алма матер на латинском језику значи мајка хранитељка. Овај израз латински писци често су употребљавали да би њиме означили отаџбину. Доцније се тај израз употребљавао за ознаку школе, обично универзитета, која је човека духовно отхранила. У беседничком и песничком говору, израз Алма матер означава уопште универзитет.

КАО У ПРЕИСТОРИСКО ДОБА

Дунгла Чоко, у јужноамеричкој држави Колумбији, сва

како је један од најкишовитијих и најмање познатих предела на свету. По свом лишћу, дрвета у овој шуми много личе на шиновску папрат која је расла пре неколико милиона година.

Пошло је неколико недеља. Одлучили смо да код поглавице индијанског племена Паната оставимо наше брижљиво спаковане закељаје кожа и да кренемо уз реку и потражимо нова ловишта.

Веслати цео дан веома је заморно, а усто о, веслања се добија вучји апетит. Последњи пут јели смо како треба још у папатском селу. То је било у сам расвиг, а потом смо се морали задовољавати шумским плодовима, којима се глад никако не може утолити.

Сунце се клонило смирају.

РЕЧНИ ПИРАТИ

шумски крадљивци

ИЗ ЦАРСТВА ЗЕЛЕНОГА СФИНКСА

Можда зато што сам био гладан, учинила ми се веома укусном.

Ишчезла "вечера"

У то је на обали нешто зашумало. Иако смо пажљиво гледали, ништа нисмо видели, сем траве која се таласала. Најзад, угледамо имамбу — птицу дугу пола метра, кратка репа и перја боје рђе. Судећи по њеним покретима, она се борила с неким, за нас невидљивим, непријатељем.

Питово лице разли се у осмех.

— Ево најзад вечере за наше гладне стомаке! — ускликну он.

Али, „вечера“ изненада нестала као да је у земљу пропала. У истој секунди разлегао се резак звиздак, а затим је све замукло.

Пит ми даде знак да ћутим и ми се опрезно искрцасмо на обалу. С врха циновог дрвећа, обраслог лијанама, долете нов, нешто другачији звиздак. Неко се хитро пузао уз дрво. Били су то коати, боље познати под именом медведа-носоња.

Дуги преко један метар, тамносиви, с великим реповима, те животиње имају издужене носеве. Изгледали су веома смешно док су се свим силама трудили да што пре стигну на врх дрвета. Нисмо могли да се уздржимо и прснули смо у смех. Наш смех повећао је њихову журбу и изазвао нове звиздуке. У трен ока група од једанаест коатија распоредила се по највишим гранама, радознато гледајући доле на нас.

— Оставимо те звиздавце на миру и потражимо нашег пернатог звиздавца, — рече ми стари ловац, и додаде: — Птица имамбу такође звизди у тренуцима опасности.

Трагајући за Питовом „вечером“, нађох у трави, испод густог жбуна, гнездо са шест јаја боје млечне чоколаде, величине коконијих.

— Не, не мисли да ћеш за вечеру имати кајгану. Имамбу је већ дежала на њима. Али, ако будемо умешни и стрпљиви имаћемо њу саму — кокош печену на ражњу.

Сакрили смо се у један жбун недалеко од гнезда, о-

чекујући повратак имамбуе. Већ се смрачило, а од птице ни трага.

— Та препредена кокош шћућурила се негде у близини. Приљубила се уз земљу и чека да ми одемо, — шану ми Пит.

„Ухватио сам те, разбојниче!“

У безнадежном очекивању протекло је прилично времена. У једном тренутку Пит ме некако испитујући погледа. Не схвативши шта хоће, стадох да ослушкујем. Око нас владала је дубока тишина. А тада се, сасвим у близини, зачу неки шумаш. Погледах поново Пита и видех да он и даље гледа у мене, с неким немим питањем у очима. Затим шану:

— Шта се догодило?

Спремао сам се да му поставим то исто питање, али одмахнух главом и рекох:

— Ништа.

— А зашто ме онда, ког врага, стајно гуркаш?

— То ми није ни на памет пало, — одговорих зачуђено.

— Али, ко ме је то опет гурнуо у слабину? — узвикну Пит окренувши се назад и бади се у шипраг. Отуда се зачу жалостан звиздак, а затим весео Питов глас:

— Ухватио сам те, разбојниче! Де, престани да гризеш! — Зачу се лак ударац и стари ловац појави се вукући заробљеног коатија.

— Погледај га! То је прави шумски крадљивац. Замисли само: тај дугоноси лукаво готово је опустошио моју торбу с мамцима за рибе. А ја сам читаво време мислио да ме то ти гуркаш да би ми на нешто обратило пажњу.

Мрак је већ био пао. И док

сам ја палио ватру, стари ловац натезао се са својим заробљеником, који се већ био помирио са судбином и више није покушавао да побегне. Кад се ватра разгорела, ја приђох Питу и откачих му с појаса торбу с мамцима који су имали такву привлачну моћ за носоњу. Пит тада постави свог заробљеника на земљу између нас двојице и, држећи га једном руком, поднесе му под нос примамљиву посласстицу. За тили час торба је била празна. Пит тада пусти животињу, која нас гледаше у појорно, као да још тражи. Но, пошто није више нисмо имали, он обиђе неколико пута око ватре, а затим несташе у шипражју.

Али, сад се у нама пробудила глад и ми се сетисмо нашег „воденог кукуруза“. Кад смо га донели из чамца и навалили на вегетаријанску вечеру, однекле се поново створи коати. Очигледно, привлакао га је мирис нашег јела: морали смо му дати које зрно циновог лијана.

Прогутавши зрнцке у трен ока, он се поново изгуби у жбуњу. А ми, још гладни, полегасмо у наше висеће мреже.

Не знам да ли сам дуго спавао, кад ме из сна трже Питово гуињање. Придигавши се из мреже, угледах при слабој светлости огња који се гасио како Пит држи за врат ненастиглог госта и грли га:

— Проклета ленштина, зар не можеш да пустиш гладног човека да на миру спава и да нађеш нешто боље, а не да му гризеш руку? — И он неколико пута лако удари нежајљиво коатија.

Овај уверљиво лизну место по коме је ударец и изгуби се у шуми.

Мој друг престаше веслати и — ко зна по који већ пут — стаде да изналази бацене удице, на које се читавог дана ништа није ухватило. На другој удици замаца је био поједен, на трећој се праћкала нека сасвим мала рибица.

Угледавши је, Пит рече пре зриво:

— Доврага! Није баш ни она морала да се ухвати. Кажу да је укусна, али ја бих с великим задовољством појео неку другу рибу, а не ту накаву која своју икру носи у устима и чини се младунци. Још дуго пошто се излегу, скривају у случају опасности у њене чељуст!

Зачу се пљесак и необична риба била је поново у реци.

— Ко не штети пфенге... — почех ја филозофски.

— Не истрчавај, — пресеце ме Пит. — Шта знаш: можда на следећој удици виси марка.

У царству грабљивица

Стари ловац неразговорно је нешто мрмљао. Ја сам био престашо да веслам и гледао сам рибу која је треперила над речним огледалом. У том тренутку искочи из воде готово метар дуга, сивомрка бодљикава риба и... наш плен несташе у чељустима разбојника. Пит се разгороплади. Најблажи израз који је као из рукава снапао били су: проклети отимач... цркотина... речни пират...

Насмејавши се, наставих да веслам. Кад је и шеста (последња) удица, такође без мамца, била извађена, Пит престаше да се свађа и немоћно се опусти на седишту.

— По свему судећи, запали смо у царство грабљивица, — рече ми. — Можда ће се оне разићи већ кроз неколико минута, а можда тек кроз неколи-

ко часова или дана. А ми не можемо толико дуго да постимо. Предлажем да опробамо срећу на обали.

Управих чамац према малом, мутном заливу обраслом трском. На лаким таласима које је дизао наш чамац љушкали су се округли широки листови. С великим интересовањем стао сам посматрати тог цина међу тропским воденим криновима — Викторију регију.

— Она је већ прецвела, — рече Пит. — Значи, у крајњем случају за вечеру ћемо имати њено укусно семење. Шта ћеш, славни ловци су осуђени на вегетаријанску храну...

Наједном, Пит испружи руку, показујући ми према једном месту међу огромним лишћем. А тамо, у кратким размацима, појављивала се над површином некаква глава са отвореним чељустима.

— Међу осталим речним пиратима недостајали су нам само они, — љутито зарека Пит. — Знаш ли које су оно слатке животиње што хватају ваздух? То су јегуље! Електричне јегуље! А шта је оно тамо? Погледај!

Сад сам ја и видео. Тамо је плувала, увијајући телом, велика, готово два метра дуга јегуља, дебела као рука. Пажљиво сам погледом пратио грабљивицу. На површини воде појави се неколико рибица. Али, само за секунд, а затим их несташе у незаситим чељустима. Река је врела од електричних јегуља, које су страх и трепет за остале рибе. Ударима електричне струје, оне убијају много више риба но што су у стању да поједу.

Пит, бесан на те речне пирате, био је чврсто решен да се не обазире на њих и да по сваку цену дође до семена Викторије регије — воденог кукуруза, како га називају Индијанци.

Сило сам желео да пробам мирисне плодове циновеке биљке и зато сместа поједох једну семенку, онако пресну.

Марта месеца ове године, један мали човек с брадичом искрцао се у Мелбурну. То је био професор Мау Шо Јун, вођа кинеске екипе која ће учествовати на олимпијским играма. Пошто је у Аустралији провео месец дана, Мау Шо Јун је изјавио да кинески спортисти неће морати да носе са собом цакве пиринча, пошто су његова испитивања показала да је аустралијски пиринч исто толико богат амидом као и кинески.

У овом највећем светском споретком такмичењу, које ће у току 15 дана окупити 5.000 спортиста из 75 разних земаља, ништа није препуштено случају. Научно се испитују и најмање промене које ће клима, специфичан услови живота и храна проузроквати код такмичара. Вођа француске екипе је тек после дужег проучавања пристао да његови спортисти пију аустралиско вино. Ипак, Французи ће понети са собом велике количине националног сира гријера.

Првобитно је било предвиђено да совјетски спортисти не буду смештени са осталим екипама, већ да проведу слободно време и да се хране на бродовима своје земље усредним у мелбурнској луци. Кад је заменик вође екипе, после више недеља испитивања, утврдио да је аустралијска храна одлична, одлука је промењена. Совјетски спортисти ће међу првима стићи у Мелбурн, на десет трансконтиненталних млазних авиона, и узимаће 90% аустралијске хране припремљене у олимпијском логору, док ће остатак справљати њихови кувари. Дневни оброк хране учесника на олим пијаци имаће 5.000 калорија.

Спортисти свих земаља становаће у 850 вила у околини Мелбурна. Да би били окру-

жени са што више зеленила, 9.000 жбунова и 3.000 дрвета, од којих су нека висока преко десет метара. Учињено је све да се такмичари што пријатније осећају и да имају што мање брига. Они ће бити окружени свакојаким љубазностима и па-

жњом. Директор олимпијског засађено је 9.000 жбунова и 3.000 дрвета, од којих су нека висока преко десет метара. Учињено је све да се такмичари што пријатније осећају и да имају што мање брига. Они ће бити окружени свакојаким љубазностима и па-

пут од 22.000 километара. Њу Ђе, на самом врху Олимпа, запалити једна млада Грчкиња обучена у старинску ношњу. У огромном авиону Супер-Констелејши, који ће 4 новембра кренути са аеродрома у Атени носећи бакљу, сва су места већ заузета. Запаљена бакља ће се налазити у нарочитој лампи, како се пламен, под утицајем ваздушних струјања, не би угасио. Авион ће се спустити на аеродром аустралијске луке Дарвин, а одатле ће бакљу носити штафета састављена од 2.700 спортиста. Штафета ће се кретати 15 дана и 15 ноћи, на путу дугом 3.500 километара. Бакљу, која је тешка четири килограма, увеће на олимпијски стадион један спортиста чије се име никад неће сазнати. Наиме, то је у складу са старинским грчким споретким правилима. У том тренутку изнад стадиона, у коме ће се налазити 110.000 људи, биће пуштено 5.000 голубова. Тада ће почети такмичења. Гашење бакље, које ће означити затварање олимпијских игара, обавиће се осмем децембра.

МУЗЕЈ КАСИЦА ЗА ШТЕДЊУ

Музеј касица за штедњу из свих времена отворила је у својим просторијама Прва аустријска штедионица у Бечу, најстарија установа ове врсте у Аустрији. Музеј треба да послужи привикавању омладине на штедњу. У његовим витринама изложене су касице чак 17 античког доба. Међу њима је и модел најстарије досад познате штедне касице, из 250 године пре наше ере, пронађене у ископинама грчке вароши Пријени. Касице ископане у старим римским насељима у Аустрији потичу махом из првих векова наше ере. Облик им је једноставан: округло или крушкоаст. Оне су од глине и морају се разбити да би се испразиле. Оригиналан је и веома леп примерак касице у виду карикатуре човечје главе. Касице из доцнијег доба прављене су од разог материјала: кованог сребра, металних легура, дрвета или глебане керамике.

АТОМСКО ВРЕМЕ

Професор Церолд Захарифас, са Техничког института у Масачусетсу, недавно је завршио и први пут јавно прикачао часовник који ради помоћу атомске енергије. Најпрецизнији часовник на свету моћи ће да ради бескрајно дуго без навијања и, према предвиђању професора Захарифаса, за 30.000 година закалиће највише један секунд. Овај атомски часовник тежак је 200 килограма и на његову израду утрошено је 50.000 долара.

Из прошлости ПОСТОЈНСКЕ ЈАМЕ

Ако љубопитљиви читалац жели да види пећину која заслужује да је погледа цео свет, тада нека обрати свој поглед на јаму код Постојне... По мом мишљењу, она је тога достојнија од египатских пирамида...

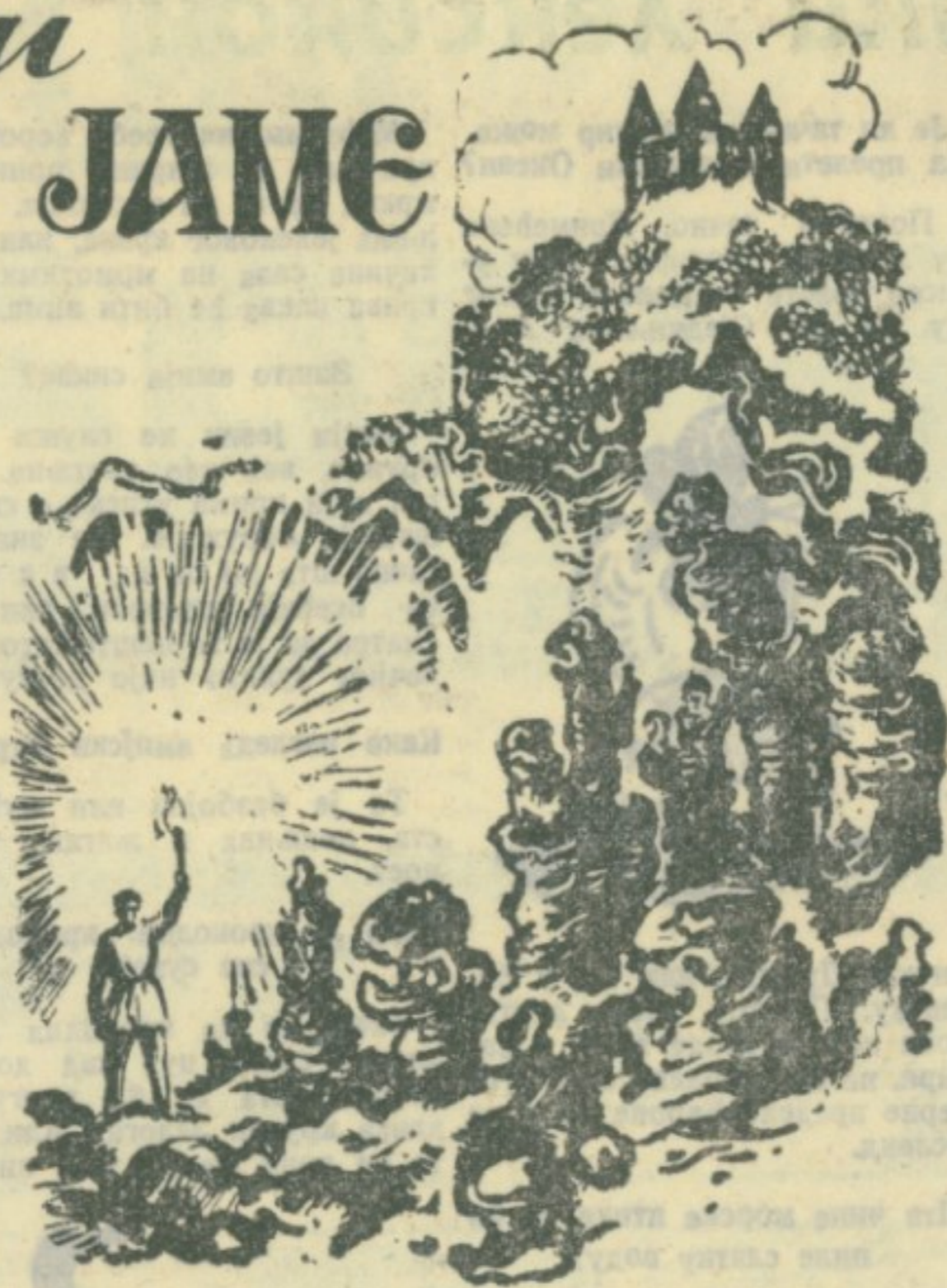
Ово су речи Јанеза Валвазора, историчара и географа сло веначких земаља. Валвазор је уједно и други по реду наш човек који је описао Постојнску јаму. У своме делу „Стара и нова Крањска“, штампаном у Љубљани 1681 године, Љубљанчанин Јанез Шенлебен први је описао „ову изванредну творевину природе“, али не као очевидца, већ према саопштењима и подацима које је од других добио. Јанез Валвазор сам је обишао Постојнску јаму, „којој још нико није дошао до краја“, и то неколико пута, јер су га њене чудесне творевине неизмерно привлачиле, и тек је ту осетио, како каже, „величанствено неимарство узвишене градитељице природе“. Валвазоров опис ове пећине налази се у његовом познатом делу „Слава војводине Крањске“ (Љубљана, 1689). Будући да је то дело писано на немачком језику, оно је убрзо постало познато и

странцима, па је тако и Постојнска јама постало једно од великих светских чуда.

Лепша од најлепше

У Валвазорово време, у Европи је била на гласу пећина у Харцу, код села Рибеланда, у немачкој кнежевини Брауншвајгу. Сматрали су да тој пећини нема премца. „Пре неколико година, прича Валвазор, ја сам једном Енглезу и двојици Холанђана поред осталих реткости словеначке земље показао и Постојнску јаму. Они су видели ону у Брауншвајгу, и многе друге, али нису могли да се довољно надиве овој нашој. Она надмашује све оно што су видели, и Бауманова (Немац Бауман је први описао пећину у Харцу) не може да се упореди с нашом Словенкињом...“

Постојнску јаму, казује предање, случајно је открио неки пастир лутајући за својим изгубљеним стадом. После се у њој скривао народ од напада непријатеља и витезова-разбојника и пљачкаша, а за време турских најезда у XV и XVI веку у њој су се крили збогови. Но, нико се није усудио да у њу дубље уђе, јер се у народу говорило да је ту станиште злих духова и такво веровање одржало се током дугих векова. Један од кнезова турјашких покушао је половином XVII века да испита нека језерска окна у пећини. Једног сељака везали су око паса дугим ужетом и спустили га у окно. Сељак је имао рибарску вршику, да би њоме захватао у воду. Кај су га извукли, причало се, у вршини је имао штуру, шарана и клена, али је био изнебуљан од страха. Следећег дана хтели су да га поново спусте у окно. Но, он ништа на свету није хтео да пристане. „Ништа нећу да кажем што сам доле видео и чуо, а ни то због чега више нећу доле“. Разуме се да је тај његов одговор протумачен као да је у окну видео неку страшну приказу од које се једва жив спасао. Чудесне творевине природе, које је она у неизмерно обиљу разасула по овој својој необичној радионици, у машти неуког и празноверног света претварале су се у надземаљска бића и чудовишта каквих нигде другде нема.

Сам себе ставио ван закона

Говорећи о Постојнској јаму, Валвазор је испричао и историју Еразма Предјамског, господара тврдог замка уграђеног у стени изнад јаме. То је повест витеза-разбојника и пљачкаша, који није признавао никог изнад себе нити је поштовао никакав државни закон. Еразмо Предјамски сам је себе ставио ван закона и утврдио се у неприступачном замку изнад Постојнске јаме, господарећи над читавим крајем. Из свог разбојничког гнезда слетао би низ стрме литице само кад је полазио у пљачку. Свауда је наносио зло, с његовог подручја разбегали су се кметови, а „правду је делио палицом и ножем“.

Историја Еразма Предјамског почиње убиством на немачком царском двору, где је извесно време живео као заповедник једног најамничког одреда. Он је у двојој убио царског маршала и утекао у свој замак, за који је само мало људи знало где се налази. То је било 1483 године, у време када је словеначким земљама претила опасност од турских најезда, као и од Мађара. За витеза-разбојника каваз је био господар замка изнад Постојнске јаме, такве прилике биле су као поручене. Он се придружио мађарским пљачкашким четима и довео их на Крас. Ту су заједно пљачкали, убијали и палили насеља, а потом их је Еразмо одвео на Трст. Грађани Трста једва су се одбранили, а када су их одбили од својих градских утврда Мађари су се с пленом вратили кући, а Еразмо се склонио у свој неприступачни замак.

Витез-разбојник нашао је био одлично место за своје склониште. Високо на литици, делом увучен у пећину, замак је са свих страна скривао се придружио мађарским пљачкашким четима и довео их на Крас. Ту су заједно пљачкали, убијали и палили насеља, а потом их је Еразмо одвео на Трст. Грађани Трста једва су се одбранили, а када су их одбили од својих градских утврда Мађари су се с пленом вратили кући, а Еразмо се склонио у свој неприступачни замак.

Сада је на замак пошао и Равбар са својим војницима и с неколико топова. Но, он се брзо уверио да је замак неосвојив. Зато реши да га држи у опсади и да главу присилн Еразма на предају. Али, опсада је трајала читаву зиму и пролеће, а Еразмо се није предавао. Напротив, да би се наругао опсађивачима, спуштао им је низ стене воллове печене на ражњу, а за њиховог заповедника у котарицама разио воће, каквог нигде у околини није било. Све је то изазивало чуђење и забуну, а тада је Равбар дознао да Еразмов за-

мак има везу с јамом и да он негде у њој крије сток и храну. Опсађивачи су чак поверовали да у јами постоји и нека чудесна Еразмова башта која усред зиме рава дивним воћем и поврћем. Тек се после сазнало да је Еразмо знао за неки излаз из пећине и да је воће набављао из Випавске долине, где све доспева раније него другде у Словенији.

У последње време Еразмо се у својој дрскости толико осмелио да је по једном слуги слао Равбару понуду, а сам одогао са стене посматрао како немоћни бес кида његовог непријатеља. Но, баш му је то дошло главе. Равбар је на крају успео да придобије слугу, богато га наградио и обећао да му се неће ништа догодити ако изда Еразма. Слуга је Равбару одао место у замку где ноћу спава господар. Договорили су се да ће он ноћу бакљом означити то место, а Равбар нека онда у том правцу испали све своје топове.

„Речено, учињено! Кад је издајница дао договорени знак, опалили су топови у том смеру. Топовско буле одваљило је комад стене и један камен прубио је Еразму колена, а други му је смирсао главу. Буле га није ни дотакло; убило га је камење. На то је кастелан предао замак Равбару и показао му проход који га је везао с јамом“.

То је повест о витезу-разбојнику Еразму, од кога је стрепела читава словеначка крајина. Једном од оних ретких људи који су знали за неки излаз из Постојнске јаме. На крају овог казивања о Еразму, Валвазор каже: „Још данас се добро види (1689), а и ја сам сам видео, оно место где је буле одбило стену. Од тог времена замак је постао својина земаљских кнезова...“

Крај витеза — разбојника

Сада је на замак пошао и Равбар са својим војницима и с неколико топова. Но, он се брзо уверио да је замак неосвојив. Зато реши да га држи у опсади и да главу присилн Еразма на предају. Али, опсада је трајала читаву зиму и пролеће, а Еразмо се није предавао. Напротив, да би се наругао опсађивачима, спуштао им је низ стене воллове печене на ражњу, а за њиховог заповедника у котарицама разио воће, каквог нигде у околини није било. Све је то изазивало чуђење и забуну, а тада је Равбар дознао да Еразмов за-

мак има везу с јамом и да он негде у њој крије сток и храну. Опсађивачи су чак поверовали да у јами постоји и нека чудесна Еразмова башта која усред зиме рава дивним воћем и поврћем. Тек се после сазнало да је Еразмо знао за неки излаз из пећине и да је воће набављао из Випавске долине, где све доспева раније него другде у Словенији.

Часовник сутрошњице

Планови и нацрт за чудесни часовник сутрошњице већ су поодавно готови. Он ће најбоље данашње хронометре преко ноћ учинити смешним као старомодне, непуздане машинице. Тај сат будућности неће имати казањке и цифарник, нити ће се оглашавати оним јединоличним тик-так. Главни делови новог „електронско-атомског“ дневног часовника биће атомска батерија, елемент за контролу времена, који ће сваког секунда одашљати по један електронимпульс, и посебно показивач са 60 поделака.

Иза закључаних лабораторијских врата већ се испитују сивуше атомске батерије. Оне се састоје од веома мале количине радиоактивног стронцијума и једног специјалног метала који ствара електричну струју кад се изложи зрачењу. Страх од штетног утицаја радиоактивног зрачења потпуно је неоснован, јер је оно код те батерије слабије него зрачење данашњих светлосних цифарника на ручним сатовима.

Конструктори још размишљају како да импулси који ће се преносити преко танке челичне врпце учине видљивим. Неки планирају да уместо цифарника поставе малу металну плочу која ће сваког минути засијати 60 пута. Синхронизацијом би ти електрични импулси, један за другим, били пренети на показивач са 60 поделака, који би одређивао време у минутима. Сличан мањи показивач показивао би часове.

Још није дефинитивно утврђено како да се та научно потпуно изводљива могућност спроведе у дело. Треба да протекне још десетак година па да први атомски часовник поставе сериски производ чија ће цена бити приступачна. Али тада, кад буде пуштен у продају, то ће бити сат за цео живот и показиваће време бар десет пута тачније него садашњи хронометри.

Иза закључаних лабораторијских врата већ се испитују сивуше атомске батерије. Оне се састоје од веома мале количине радиоактивног стронцијума и једног специјалног метала који ствара електричну струју кад се изложи зрачењу. Страх од штетног утицаја радиоактивног зрачења потпуно је неоснован, јер је оно код те батерије слабије него зрачење данашњих светлосних цифарника на ручним сатовима.

Конструктори још размишљају како да импулси који ће се преносити преко танке челичне врпце учине видљивим. Неки планирају да уместо цифарника поставе малу металну плочу која ће сваког минути засијати 60 пута. Синхронизацијом би ти електрични импулси, један за другим, били пренети на показивач са 60 поделака, који би одређивао време у минутима. Сличан мањи показивач показивао би часове.

Још није дефинитивно утврђено како да се та научно потпуно изводљива могућност спроведе у дело. Треба да протекне још десетак година па да први атомски часовник поставе сериски производ чија ће цена бити приступачна. Али тада, кад буде пуштен у продају, то ће бити сат за цео живот и показиваће време бар десет пута тачније него садашњи хронометри.

Иза закључаних лабораторијских врата већ се испитују сивуше атомске батерије. Оне се састоје од веома мале количине радиоактивног стронцијума и једног специјалног метала који ствара електричну струју кад се изложи зрачењу. Страх од штетног утицаја радиоактивног зрачења потпуно је неоснован, јер је оно код те батерије слабије него зрачење данашњих светлосних цифарника на ручним сатовима.

УВЕК ЖЕЛАНЕ

Познато је да слана јела проузрокују жеђ. Стога није чудо што и морске рибе, које стално живе у сланој води, непрестано осећају жеђ и без предаха пију. Насупрот њима, слатководне рибе никад не пију воду.

Зашто рибе које живе у сланој води толико пију? По једном закону физике, кад год једна мембрана раздваја две течности разног степена сланости, течност која је мање слана пролази кроз мембрану и меша се са оном сланијом. Како морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

Као што се види, морске рибе се непрестано налазе у критичној ситуацији. Мада живе у води, њих жеђ више угрожава него човека усред најжаркијег лета. С друге стране, узимањем великих количина слане воде, морске рибе долазе у праву смртну опасност: да се отрују од соли. Један део отровних соли филтрирају изванредно активни бубрези риба, а други избацује у

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

Као што се види, морске рибе се непрестано налазе у критичној ситуацији. Мада живе у води, њих жеђ више угрожава него човека усред најжаркијег лета. С друге стране, узимањем великих количина слане воде, морске рибе долазе у праву смртну опасност: да се отрују од соли. Један део отровних соли филтрирају изванредно активни бубрези риба, а други избацује у

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

Као што се види, морске рибе се непрестано налазе у критичној ситуацији. Мада живе у води, њих жеђ више угрожава него човека усред најжаркијег лета. С друге стране, узимањем великих количина слане воде, морске рибе долазе у праву смртну опасност: да се отрују од соли. Један део отровних соли филтрирају изванредно активни бубрези риба, а други избацује у

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

Као што се види, морске рибе се непрестано налазе у критичној ситуацији. Мада живе у води, њих жеђ више угрожава него човека усред најжаркијег лета. С друге стране, узимањем великих количина слане воде, морске рибе долазе у праву смртну опасност: да се отрују од соли. Један део отровних соли филтрирају изванредно активни бубрези риба, а други избацује у

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

морска вода садржи око два и по пута више соли него крв риба, то течност коју садржи риблин организам без престанка излази из њега, па риба мора да пије воду да би је надокнадила. Неко ће се можда упитати: а зашто природу није дала рибама непрестујење оне, које би спречавале да се течност из њиховог тела меша с морском водом? Но, у том случају рибе не би могле да дишу, јер оне с водом примају и кисеоник, који им је потребан за дисање.

ЗА ТО ВРЕМЕ У КУЉИ МАЛИХ ПРАСИКА... ОТВОРИТЕ! ОТВОРИТЕ! МО-ЛИМ? ДОЛАЗИМ ПОВОДОМ ОГЛАСА У ДАНАШЊИМ НОВИНАМА! ОВО НИЈЕ ВУКОВ ГЛАС!

ЗАМЕНА СТАНА АИ ДВОСОБНИ за једнособни са метром од Каловице до Црне Крсте. ПУТИНА 44 - двојиме тротоару. МЕНЈАМО ЛЕПУ КУЉУ ВАН ПРАДА ЗА ИСТУ ТАКВУ У СТРОГОМ ЦЕНТРУ УПИТАТИ ТРИ ПРАСЕТА. ШУМСКА УЛИЦА БРОЈ 3

ОВИМ САМ ЗАДОВОЉАН, ОДГОВАРА МИ! УСЕЉАВАМ СЕ! ДА ВИДИМ! МАДРАЦИ СУ ДОБРИ! ОСТАЈЕМ! ДА ЛИ ВИ СТВАРНО ИМАТЕ КУЉУ ЗА ЗАМЕНУ У ГРАДУ? НАСТАВИТЕ СЕ

Мали зоолошки лексикон

ВЕРОВАТИЛИ

Имају ли птице зубе?

Да, један зуб кад су сасвим мале. Кљуи код птића који се још није излегао сувише је слаб да разбије љуску јајета у којој је он затворен. Због тога, кад дође време да се излеже, птићу никне на кљуиу кошчат израштај — „зуб“ — којим пробие љуску. За не-

колико дана тај израштај остаје.

Одрасле птице немају зуба, али се њихов желудац може мерити с вилицама било ког месождера. Да би испитао снагу птићег желуца, италијански анатом Лазаро Спалангани дао је једном ћурану да прогута оловну куглу с много виљака. После 18 часова извадио му је желудац и у њему нашао оловну куглу чији су виљци, сви без изузетка, били поломљени!

Има ли змија ноге?

Може се рећи да има, јер она више хода него што гмиже. Крајеви њених ребара су покретни и сваки од њих у неку руку игра улогу ноге. Змија се, дакле, креће помоћу крајева ребара. То би се могло упоредити с кретањем неког четвороношца зашвишеног у чак.

Која животиња има највећу моћ размножавања?

Риба моруна. Она одједном снесе око седам милиона јаја.

Шта раде муве у току зиме?

Многе угну чим наступе хладни дани. Остале се склањају по скровитим местима: под кору дрвећа, међу опало лишће, у штале, амбаре, на таване. Тамо падају у зимски сан чим се температура спусти до 12 степени. Кад падне до 10 степени испод нуле, све угну.

Иако сваке јесени страдају милијарде мува, њих у топле дане увек има, јер им је моћ размножавања огромна. Мува живи просечно четири месеца. Осам дана пошто се излеже, способна је да носи јаја. Отад, сваких десет дана снесе их по стотину. У току свог века она остави девет поколења потомака. Дакле, за три и по месеца од једног пара остане 335.923.200.000.000 мува.

Како се муве одржавају на таваници?

На свакој ноzi муве имају лепљиве длачице, које пријњају за површину таванице.

Да ли се птице споразумевају песмом?

Несумњиво. Чак су протумачени гласови које пуштају.

Зна се да неки од њих значе: соко, змија. Постоје чак и сигнали којима родитељи опомињу птиће: будите мирни, или: непосредна опасност.

Која животиња има најосетљивије чуло мириса?

Лептир назван „велики ноћни паун“. Мужјак те врсте може по мирису да осети женку на удаљењу од километар и по.

Да ли камелеон мења боју према окоцини?

Не. Он своју живозелену боју може зачас да претвори у мркоцрвену, а затим готово у црну, иако то уствари не жели, као ни човек који црвени или бледи. Иако је уверити се да камелеон постављен на црвен цвет може да позелени или постане мрк као земља.

Уствари, он мења боју из истих разлога као и људи: због врућине, хладноће, узбуђења...

Је ли тачно да лептир може да прелети Атлантски Океан?

Потпуно тачно. Примећени су лептири „монарси“ који у јесен полете из Канаде и стигну на југ Сједињених Аме-

ричких Држава, или чак у Енглеску. Постоје врсте лептирова које проводе зиму у Сахари, па се упрочеће селе у северне пределе Европе, па и на Исланд.

Шта чине морске птице да би пиле слатку воду?

Не пију је уопште, јер им одлично прија морска. Занимљиво је да оне славу воду асимилују непосредно, док је рибе прво дестилишу кроз шгрге и ослобађају соли.

Постоје ли животиње-термометри?

Свакако, бар један — инсект попац. Треба избројати колико се он пута огласи за време од 14 секунди, томе додати 40 и ето тренутне температуре ваздуха изражене Фаренхајтовим степенима.

Међутим, не треба веровати причама да ширина црних и мрких пруга на гусеници, дебљина јеленовог крзна, или количина сала на мрмотима открива каква ће бити зима.

Зашто змија сикће?

Змији језик не служи као оружје, већ као осетљив орган који прима утиске о свету што је окружује. Не зна се тачно шта јој он каже и какве осећаје преноси, али се сматра да је то нешто што човечјим чулима није доступно.

Како изгледа змијски отров?

То је безбојна или жућкаста, лепљива и љгава течност.

Рони ли крокодил „крокодилске сузе“?

Тачно је да крокодил „заплаче“ сваки пут кад добро отвори уста да би прогутао какав крупан залагај. Али, он то не чини ни од туге ни од

бола. Њему сузе потеклу из механичких разлога: очи му засузе кад нагло и широм разјави вилице — као и нама кад зевамо.

ЗБОГ СЛИЧНОСТИ С ПЕРОМ

утврдили се на стени. Иако су на њих били слати чак и бродови, бегунци су се одржали на стени пуне четири године. Предали су се 1695, тек кад их је глад на то натерала.

НЕОБИЧАН ЕПИТАФ

На гробљу у Халифаксу, у Енглеској, на једном надгробном споменику уклесан је следећи натпис: „Овде лежи Томас Дун. Шта? Стари Томи? Не! Млади Томи! Син старог Томија“.

ПОМОДАРИ С МУФОВИМА

У 19 веку у Француској, многи мушкарци, нарочито племићи, сматрали су да нису обучени онако како захтева мода ако не би мали и муфове од крзна.

ГВОЗДЕНА ПЛАНИНА

У дунглама око реке Оринока, у Венецуели, диже се један брег од готово чи-

ЧОВЕК КОЈИ ВОЛЕО ДЕБАТЕ

Лондонац Томас Франсис није пропустио није да дебатује у енглеском парламенту почев од 1827 па до 1880 године.

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ НА СТЕНИ

На једној неприступачној стени на острву Бас Рок, у Шкотској, тринаест људи одолевало је Британској Империји. Године 1691, ти људи, политички затвореници на овом острву, са- владали су своје чуваре и

стаг гвозђа. Рачуна се да на тога овог мет...

Гуцоловине

Малог

Џоннија

МОРНАРА

ТОМА ТРАУТА

И КИНЕЗА

ШАНГ-ЛИНА

РАЗБОЈНИЦИ СУ ЗНАЛИ ДА ШАНГ-ЛИН И ТОМ ТРАУТ ИМАЈУ НОВАЦА И СПРЕМАЛИ СУ СЕ ДА ИХ ОПЛАЧКАЈУ.

ТЕ НОКИ...

НАЗАД, СМО ОПЕТ НА ШИРОКОМ МОРУ... СИНОК СМО УСПЕЛИ НЕОПАЖЕНО ДА СЕ ИСКРАДЕМО ИЗ ЛУКЕ, А ОНЕ ЛУТКЕ У НАШИМ КРЕВЕТИМА ЗАВАРАДЕ СВЕ НАШЕ ТРАГОВЕ.

НЕ ТРЕБА СЕ ВЕСЕЛИТИ ДОК ЈЕ СУНЦЕ НА ПОМОЛУ, ЈЕР ЈЕ ЈОШ ДУГО ДО НОКИ...

ТИ СИ УВЕК ПЕСИМИСТА. ЗАР СИ ПРИМЕТИО НЕШТО СУМЊИВО?

ИМАМО ДОБАР БРОД... ТОМ ЈЕ САМ ИЗАБРАО ПОСАДУ, ПА ОНДА ЧЕГА ДА СЕ ПЛАШИМО?

ПАМЕТНО ЈЕ РЕЧЕНО: ЈЕДНА ШИБИЦА МОЖЕ ДА ПРЕТВОРИ ЧИТАВ ГРАД У ПЕПЕО!

МИРНО МОРЕ, ДОБАР БРОД И ШИРОКА ПУЧИНА САЦИ-ЊАВАЈУ СРЕЋУ СВАКОМ ПРАВОМ ПОМОРАЦА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

Савских страна

СМУЧАЊЕ НА ПЕСКУ

У близини места Форт Мида, у Флориди, налази се брежуљак висок преко сто метара, који је у току пет година направљен од песка извађеног из једног оближњег рудника фосфора. Овај вештачки брежуљак садржи око три милиона тона песка. Сада је ово место постало

права атракција за људе из овог краја. Песковите падине брежуљка претворене су у идеалан смучарски терен, који привлачи велики број љубитеља овог спорта. Разлика је само у томе што, уместо по снегу, скије клизе по песку.

Недавно је овде приређена велика смучарска утакмица, коју је посматрало око 25.000 гледалаца.

***

ФОТОГРАФСКА КАМЕРА ЗА ТРЕНУТНЕ СНИМКЕ

На недавном конгресу за високофреквентно филмско снимање, који је одржан у Лондону, говорило се и о новим методама за добијање тренутних снимка. Да би се снимило лет диригованих пројектила, њихова експлозија или експлозија атомске бомбе, потребне су брзине осветљавања од једног милионитог дела секунде. То може да се постигне само нарочитим камерама које су изванредно тешке, често и близу једне тоне. Неке од тих камера снабдеване су и телевизијским цевима.

***

БОЛНИЧАРКА У СВАКО ДОВА

Стална пажња над болесницима претставља основу у систему сваке болничке службе. Међутим, нарочито по великим болницама, пацијенту није увек лако да позове болничарку, да би добио чашу воде или неку другу услугу.

Недавно је у САД конструисан нарочити уређај који болеснику омогућава да, према по-

треби, одмах и непосредно ступи у везу с болничким особљем. То је, уствари, један мали електрични апарат који се ставља на ноћни сто крај сваког кревета. Када болеснику захтеба помоћ болничарке, он једноставно притисне одређено дугме, које даје одговарајући сигнал на једном специјалном апарату у соби дежурне болничарке. Један поглед на апарат довољан јој је да зна који је болесник тражи и зашто.

***

ПОДВОДНИ „КОЊ“

Француски инжењер Ребикоф конструисао је једну машину намењену искључиво возњи под водом, коју је назвао „Морски коњ Пегаз“. Њоме се управља помоћу две ручице, слично

бициклу. Машина има мотор јачине две коњске снаге, а на предњој страни налазе се два мала електрична фара. „Пегаз“ је снабдевен и телевизијском камером за подводно снимање у боји.

***

„ПОЉУПЦИ“ КОД РИБА

Риба чије је научно име хемулон сциурус, која живи у тропским морима, има чудан обичај — да се „љуби“. Стрљива посматрач има у свако доба прилике да у јату ових риба види по неколико пари приљубљених уста. Како су им уста велика и јасноцрвене боје, то падају лако у очи. „Пољубац“ рибе хемулон сциурус траје само неколико секунди. Чему он служи, није познато.

Код рибе гурама „пољубац“ траје знатно дуже и такође је остао необјашњен. У сваком случају, научници одбијају могућност да рибе на овај начин исказују једна другој симпатију. Штавише, сматра се да је то нека врста деобоја. Можда рибе на тај начин мере снагу и одређују старшинство у јату.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЈОШ ЈЕДНА РАКЕТА ЗА ИСПИТИВАЊЕ АТМОСФЕРЕ

У Британији се гради ракета за научна испитивања која ће моћи да достигне висину од преко 160 километара, крећући се брзином од 5.600 километара на час. Највећу брзину ракета ће достигнути 30 секунди после избацавања, кад већ буде на висини од преко 20 километара. Ракета ће бити испалењена из Аустралије, а носиће све потребне инструменте за испитивање горњег дела земљине атмосфере. Пре но што достигне највећу висину, одвојиће се и тај део са инструментима и на добраном ће се спустити на земљу.

ДА И ЛОШЕ БУДЕ ДОБРО...

Да би се и дрво ложијег квалитета могло употребити за израду разних предмета, у једној америчкој лабораторији покушано је да се оно облаже нарочитом импрегнираном хартијом. Општи су потпуно успешни. Поред тога што се чворови не виде, смањује се и труљење дрвета. Но, овакво дрво има и један недостатак: после облагања не може се више дотеривати и срутити.

МУВА КАО ОПИТНА ЖИВОТИЊА

Два аустралиска лекара, изу чавајући отрове паукова и змија, нашли су да је много погодније вршити ове опите на воћним мувама, него на мишевима. Отров паука парализује муву и цео процес се може боље пратити него на мишеви.

ИСПИТИВАЊЕ ТЕЛА ЕЛЕКТРОМАГНЕТСКИМ НАЧИНОМ

Један лекар из Калифорније нашао је нов начин за испитивање брзине кретања крви приликом дејства разних чинилаца. Наш организам реагује на разне утицаје променом брзине крвотока. Према томе да ли су то физиолошки или психолошки фактори, болест

или узимање дрога и лекова, крв тече брже или спорије. Ма колико ове промене биле незнатне, новим електромагнетским методом оне се одмах уочавају. У питању су мале пластичне цевчице које служе као електроде и стварају у крви електричне сигнале. Ови се сигнали аутоматски бележе и из њих се види брзина кретања крви.

АВИОН СА АТОМСКИМ РЕАКТОРОМ

Америчко опште ваздушно друштво, у заједници с војном авиацијом, изградиле први авион са атомским реактором. Авион ће се кретати помоћу шест млазних мотора, а један мали атомски реактор у њему служиће не за погон, већ за испитивање дејства зрачења на разне инструменте и посаду. Да би се на први поглед разликовао од осталих, овај авион ће бити обојен неком неуобичајеном бојом.

ВЕЛИКО ПОЛАРНО ПУТОВАЊЕ

У оквиру Међународне географичке године, једна британска експедиција спрема се да пређе преко целог антарктичког континента. Антарктик је огромна област, велика колико Европа и Аустралија заједно. Научници ће га прећи од Веделовог до Росовог Мора, то јест најкраћим путем, који је ипак дуг 3.200 километара. Експедицију ће водити др Фуке, а с њим ће ићи Едмонд Хиллари, један од освајача Монт Евереста. Експедиција, која ће бројати око 20 људи, биће снабдевана најсавршенијом опремом за путовање по вечном леду. Она ће имати и извиђачке авионе, а базе за снабдевање уредиће се још пре њеног поласка.

ШТА ЈЕ ЗЕУГМА?

Зеугма на грчком језику значи јарам. У песничком стилу то је случај кад се употребе два подмета а један прирок који стварно пристаје уз један подмет; например: ударише бубњи и свирале.

НАЈБРЖИ ВОЗОВИ

„Мистрал“ и „Сид-Експрес“ су најбржи возови на свету. Први вежује Париз и Ницу и прелази тај пут за десет часова и 47 минута, а у повратку за 11 часова. Своју брзину од 140 километара на сат ускоро ће постизати на 150. Испитивања на линији Париз—Лион показала су да је могућна чак и брзина од 160 километара. „Сид-Експрес“ свобраћа између Париза и Хандаја и даље до шпанске границе, што чини 818 километара. Ту раздаљину он пређе за 7 часова и 30 минута, делећи тиме светски рекорд брзине са америчким возом „Сити оф Денвер“, који вуку локомотиве с дизел-моторима.

СНЕГ ИЛИ ДРВО?

Шта боље штити од хладноће: дрвени зид дебело десет сантиметара, или снежни зид исте дебљине? Већина ће се, бесумње, изјаснити за дрво, јер су нам дрвене куће сродније него снежна скровишта у каквима живе Ескимии. Међутим, снег је далеко бољи заштити од хладноће. Овакво дејство снега приписује се структури његових пахуљица: он се састоји од преко 90% ваздуха и само 10% снега.

ЗАШТО СЕ ПАУК НЕ УХВАТИ У СОПСТВЕНУ МРЕЖУ?

Сви смо толико пута видели како паук хитро прелази преко своје мреже да би дошао до мушнице која се замрсила у њене лепљиве нити. Миђоги ће се притом запитати: како то да се и сам паук не ухвати у замку коју је другима поставио? То је зато што је он у својој мрежи оставио једну „слободну зону“, сигуран простор по коме може да се креће без опасности, вешто избегавајући сва она места где би се могао и сам заплести.

Јестели већ чули да...

... римска провинција Далмација имала је много шире границе од данашње Далмације. Она је обухватала и највећи део Босне, Херцеговине, Црну Гору, део Хрватске и Западни Србију с Рудником и Чачком.

... немачки филозоф Фихте (1762—1814) могао је у својој осмој години да

повићи без погрешке сваки говор и предавање које је само једном чуо.

... све жене у Ласи, на Тибету, носе исте шпире, које не

... пуж прелази 0,0015 метара у секунду.

скидају с главе све до смрти.

... 12 фебруара 1876 године, рано ујутру, Александар Грахам Бел пријавио је уреду за регистровање патената свој изум под називом: „Преношење разних гласова електричном струјом“.

Два часа касније, у исти уред ушао је, сав задихан и са апаратом и плановима под мишком, истраживач Греј да пријави свој електрични телефон. Кад је чуо да га је Бел

... идеју за „Ревизора“ Гогољ је дао био од Пушкина. На име, Пушкин је једном испричао једну анекдоту, која би се могла препричати у неколико реченица. Гогољ је од те кратке анекдоте начинио свој „Ревизор“.

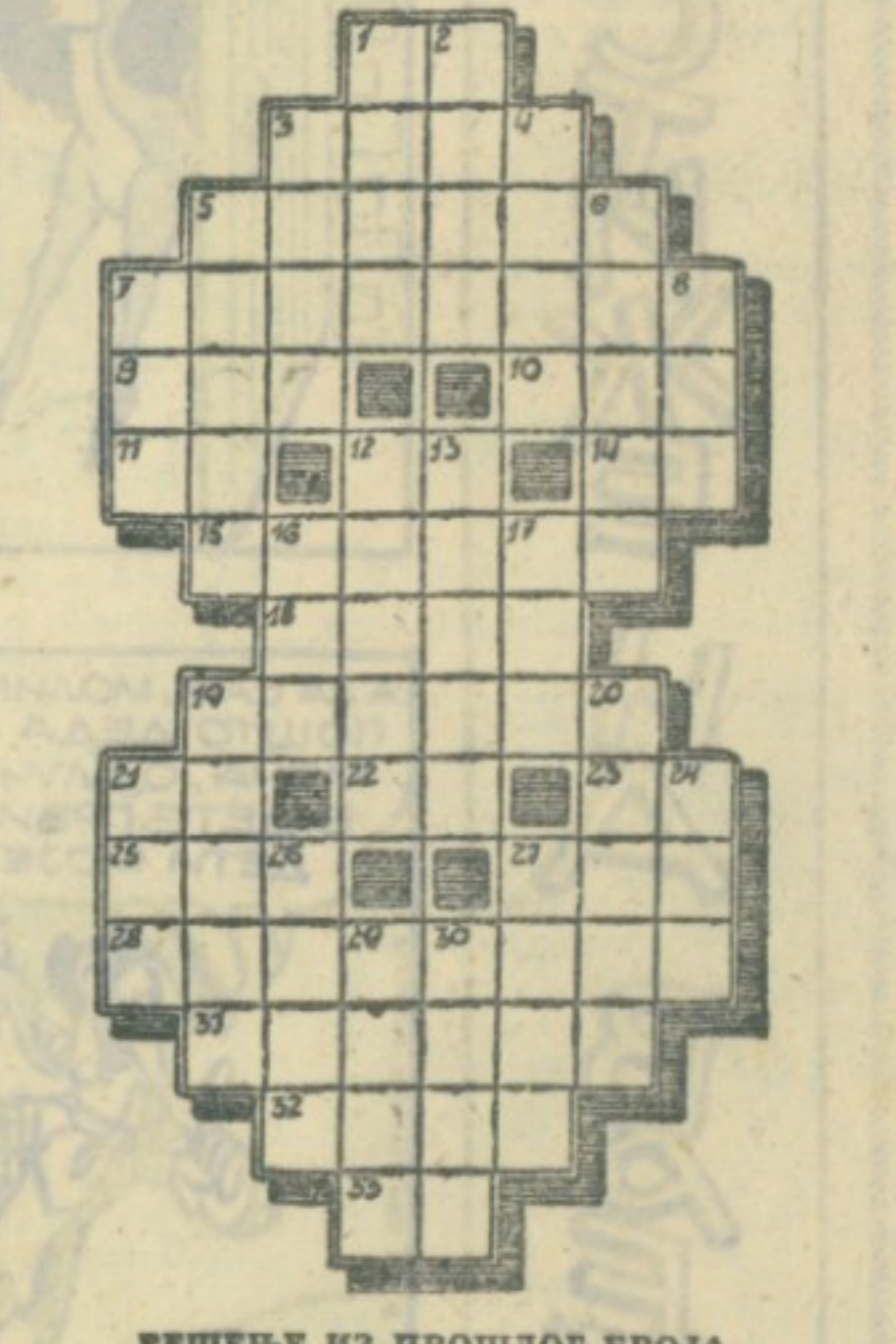
престигао за свега два часа, несрећни истраживач пао је у несвест.

... Станко Враз, који је веома пошто вао Вука Караџића, називао је себе „слабин Вуковим шегртом“.

УКРАЈИНИ

Водоравно: 1) хемиски знак за калијум; 2) једна планета; 3) врста човеколиког мајмуна (множ.); 4) град у Јапану; 5) један и други; 6) острво југозападно од Пага; 7) нота; 8) два иста сугласника; 9) предлог; 10) наш бицикл фудбалски репрезентативца; 11) ноћна грабливица; 12) просторија за чување леда; 13) слово латинице; 14) мера за површину; 15) слово грчке азбуке; 16) прва немачка песничкиња; 17) алатоносна река у Србији; 18) непрерађена материја; 19) врста напрати; 20) врста цвећа; 21) предлог.

Усправно: 1) коккаст; 2) врста четинара; 3) теоба; 4) површина с које се вода слива у једну реку или море; 5) еластичан; 6) личност из једне Шантићеве песме; 7) предворје; 8) река у Швајцарској; 9) у дијалекту: штета; 10) трском образло мочварно земљиште; 11) један инсект (множ.); 12) врста копрене за лице; 13) један од пионира шаха у Русији; 14) борилиште; 15) музички инструмент; 16) стара мера; 17) гранична река између СССР и Персије; 18) тестера; 19) зуб; 20) мушко име.

Водоравно: 1) е. к.; 2) поре; 3) Селена; 4) Торичели; 5) ало; 6) Јод; 7) ко; 8) личност; 9) ја; 10) Новак; 11) тело; 12) катод; 13) ка; 14) ИИ; 15) Јо; 16) ати; 17) Миен; 18) пародиа; 19) ракета; 20) него; 21) па.

Усправно: 1) Соли; 2) креч; 3) перо; 4) Енеј; 5) Солон; 6) алоја; 7) так; 8) Ида; 9) Авети; 10) галон; 11) оса; 12) род; 13) катар; 14) алеја; 15) кап; 16) она; 17) Иран; 18) мито; 19) окер; 20) Дера.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Како да сечете стакло маказима?

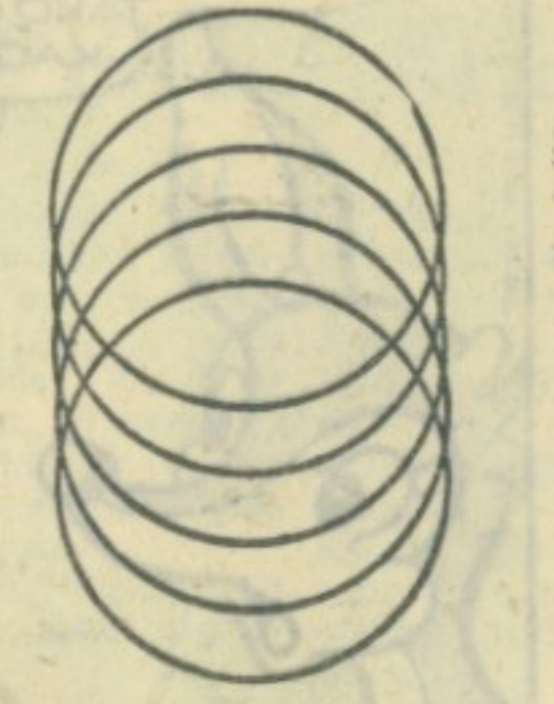
Обичним маказима може да се сече стакло, исто тако лако као што се сече, например, комад картона. Сва вештина састоји се у томе да се стакло спусти у кавак сул с водом. Под водом стакло се може сечти маказима а да се не сломи, нити ће се на њему појавити пукотине. То настаје услед тога што вода ублажава

вибрације маказа и стакла. Ако онај који изводи ову вештину пусти да остане ван воде ма и најмањи део маказа, вибрације ће бити довољно јаке да онемогуће успех овог експеримента.

ПОЛОЖЕН ИЛИ УСПРАВАН ВАЉАК

Разгледајте пажљиво крутове од којих се састоји наша слика пре него што одговорите на питање: Да ли су кругови нацртани тако да лагу усправан или положен штапљив ваљак?

ју одговор мора бити тачан. Овај проблем има два решења, пошто наш ваљак може да изгледа и усправан и положен. Све зависи од тога како гледамо и шта видимо. У сваком случају, адекватан пример оптичке варке.

НА ВИЦИКЛУ

Да би се нацртала оваква слика, треба прилично пажње. Али, ко је још већи вештак у цртању, тај ће ову слику умети да нацрта и у једном потезу.

ПОДЕЛА КРУГА

Овај круг чију вам слику дајемо има 37 милиметара у пречнику. У тај круг распоредите три штапића дуга по 30 милиметара, али тако да цео круг буде подељен: 1) на два дела; 2) на три дела;

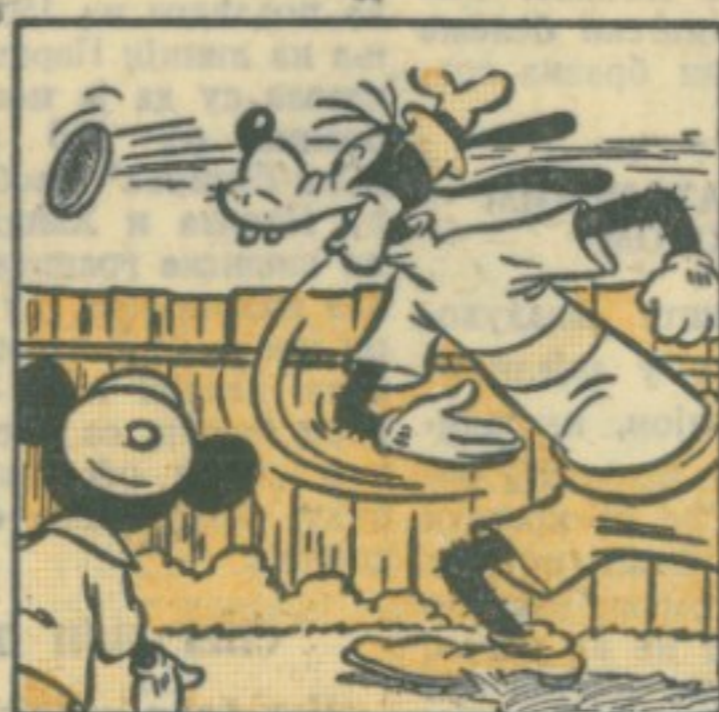
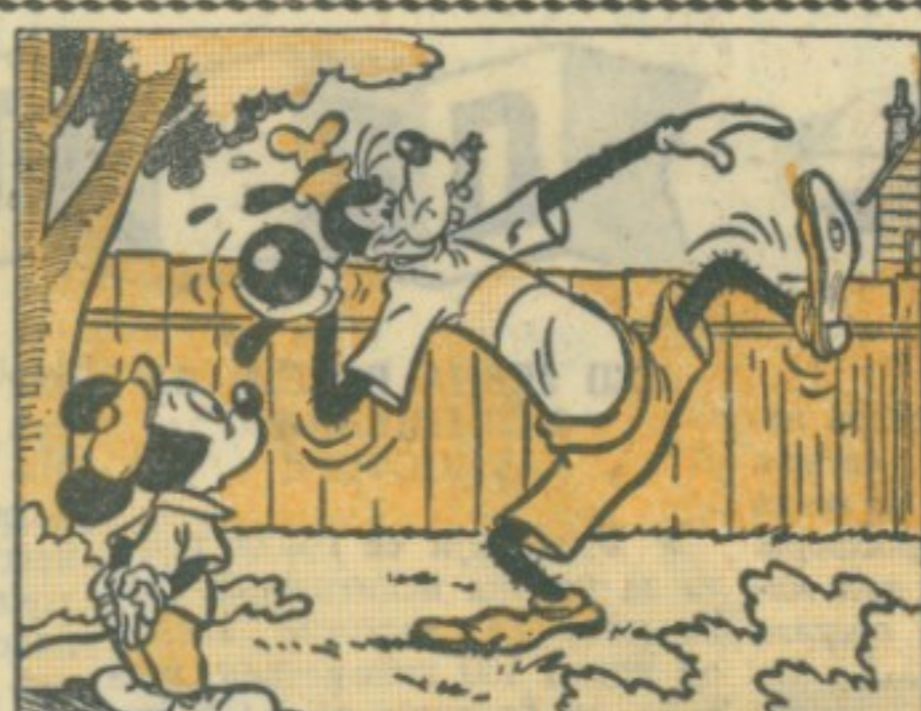

3) на четири дела; 4) на пет делова; 5) на шест делова.

Дозвољено је да се штапићи укрсте, али ни у ком случају није дозвољено да им крајеви изиђу изван круга, нити да се ставе један преко другог, ка-

ко би им се смањила дужина. Решење свакако није лако и зато треба добро размислити. А ко не успе сам да реши задатак, нека решење добро прогледира на слици 2.

ТАТИН СИН

Паја пита свог суседа, професора математике:

— Зашто сте данас тако расположени, професоре! Одавно вас таквог нисам видео.

— Имам разлога, — смејећи се одговара професор. — Данас је мој синчић преи пут изговорио реч „паралелограм“.

НЕЗГОДНА НЕСАНИЦА

Белка: Како је Пата? Одавно је већ нисам видела.

Паја: Не може бити горе. Стрвишно паги од несанице. У које год доба ноћи да дођем кући, њу затекнем будну!

НЕ ПРИЗНАЈЕ

Судија: Оптужени Попај, ви сте казали тужитељу да је мајмун. Је ли то истина?

Попај: Истина је, али је то нисам рекао.

ПОЗНАЈЕ ГА

Пера Ждера се хвали: — Једном сам био позван на један отмен пријем, где сам јео из златног тањира.

Попај: — Па, где ти је сад тај тањир?

СВАКИ ДАН СРЕЖЕ НА ВОШЕ

